

Einde winter, wanneer de temperaturen weer gaan stijgen, opent *Stachyurus* zijn bloemen. Sierlijke trossen hangen verdeeld over de lange twijgen. Pas wanneer het échte voorjaarspektakel in de tuin losbarst, stapt hij naar de achtergrond.

Tekst: Emiel van den Berg
Foto: www.visionspictures.com

Stachyurus is het enige geslacht binnen de plantfamilie Stachyuraceae. In totaal zijn er circa 8 soorten bekend die van nature voorkomen in het Verre Oosten, met name in Nepal, China en Japan. In Nederland groeien enkele bladverliezende soorten maar het geslacht kent ook bladhoudende vertegenwoordigers. Belangrijkste kenmerk van de heester is dat hij bloeit op het moment dat het nieuwe blad gaat uitlopen óf net daarvoor. Vrijwel altijd zijn de bloemen lichtgeel, soms is er sprake van crèmewit of lichtrood. De Nederlandse naam van *Stachyurus* is staartaar. Het Griekse woord *stachus* betekent aar en *ouros* betekent staart. De naam verwijst naar de bloemen die staan verenigd in een staartvormige bloeiwijze die vaak als aar wordt aangeduid maar volgens de juiste botanische termen een tros genoemd moet worden. Het verschil zit in de ongesteelde of gesteelde bloemen. Bij een aar zijn de bloemen ongesteeld terwijl de bloemen bij een tros, en dus ook bij *Stachyurus*, gesteelde zijn. *Stachyurus* is een makkelijk groeiende plant die het goed doet op een zonnige plaats maar ook in de halfschaduw gedijt. Vanwege zijn sterkte is het ook een prima plant voor plantsoenen waar hij als vroege voorjaarsbode een opvallende rol vervult.

JAPAN

Van de 8 soorten van *Stachyurus* zijn er slechts 2 voldoende winterhard voor de Nederlandse tuin; *S. praecox* en *S. chinensis*. Beide lijken sterk op elkaar maar aan de bloemen zijn enkele verschillen waar te nemen. Bij *S. chinensis* zijn de stijl en stamper even lang of langer dan de bloembladeren terwijl ze bij *S. praecox* korter zijn. *S. praecox* is een bladverliezende heester, afkomstig uit Japan waar hij aan bosranden en in struikgewas groeit en vanwaar hij in 1859 werd ingevoerd. Hij wordt tot 5 meter hoog maar in de Nederlandse tuin is 3 meter al heel wat. De twijgen zijn relatief dik en iets

Stachyurus praecox

Stachyurus bloeit nog vóór de lente

overhangend. Eenjarige takken hebben een roodachtige of soms groene kleur. Volwassen takken zijn purperbruin. *S. praecox* is voldoende winterhard maar bij jonge exemplaren kunnen de takken wel wat invriezen. Ook pas uitlopend loof kan beschadigen tijdens een late nachtvorst. Het ovale tot lancetvormige blad is tot 14 cm groot en heeft een gezaagde rand. De top is lang toegespitst en de onderzijde kaal. In februari of maart, afhankelijk van de weersomstandigheden, verschijnen de bloemen in kort gesteelde trossen die maximaal 10 cm lang zijn. Omdat het vaak zaailingen betreft, kan de lengte van de trossen variëren. Ook de bloemkleur, die meestal crèmegeel is, kan iets verschillen. Na de bloei verschijnen vlezige geelgroene bessen van circa 1 cm doorsnede. Uitbundiger bloeiend dan de gezaaide soort zijn de diverse gestekte cultivars. 'Petra' heeft heldergele en relatief grote bloemen terwijl 'Rubrifolius' donkerrode bloemknoppen heeft en crèmeroze bloemen.

CHINA

S. chinensis is een bladverliezende struik die van nature in de landklimaatzone van Mid-

den-China groeit waardoor de winterhardheid iets beter is dan bij *S. praecox*. In 1908 werden de eerste exemplaren naar de Verenigde Staten gebracht. Met een hoogte tot maximaal 4 meter – in cultuur vaak wat lager – vormt zich een breed spreidende struik. Eenjarige takken hebben een opvallende purperen tint maar later kleuren ze bruinpaars. Het eironde blad is donkergroen en heeft een gekartelde bladrand. Ook bij *S. chinensis* openen de bloemen zich vanaf eind februari. In ieder geval nog voordat het nieuwe loof zich ontvouwt. De bleke geelgroene bloemen staan in 10 tot 13 cm lange trossen die bij jonge planten wat langer kunnen zijn. De cultivar 'Celina' is sinds 1990 in cultuur. Grootste verschil met de soort zijn de veel langere bloemtrossen, soms tot 20 cm. Verder zijn er drie bontbladige selecties bekend. 'Magpie' – Engels voor ekster – heeft groene bladeren met een crèmekleurige rand. De groei is vrij zwak en de winterhardheid minder dan bij de soort. 'Joy Forever' is een bontbladige cultivar waarbij de bladrand van groengeel naar crèmekleurig verandert. Deze cultivar is en groeit sterker dan 'Magpie'. 'Goldbeater' loopt heldergeel uit maar verkleurt later in het seizoen groengeel.